

9. juli, 2010

Odd Gunnar Skagestad

Odd Gunnar Skagestad (f. 1944) arbeider til daglig i UD. Han er en aktiv skribent og samfunnsdebattant, og har tidligere hatt artikler i bl.a. Samtiden, Nytt Norsk Tidsskrift og Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift.

Gapestokken i Bjørvika

Nasjonalgalleriet er allerede dødsdømt, Kunstindustrimuséet, Historisk muséum og Deichmanske bibliotek står for fall. Men det verste er den skjebne som er påtenkt å vederfares Munch-muséet: En skjebne som skal få form av en absurd konstruksjon ved navn *Lambda*.

«Mobb en politiker!» Ja, så lød i sin tid Carl I. Hagens freske parole. Kanskje på tide å hente den frem fra møllposen og la våre byrådspolitikere få det glatte lag? Noen enkeltnavn skal ikke nevnes her, det holder å peke på den vanhellige alliansen som vårt Høyre/FrP-byråd har inngått med den rødgrønne regjeringen — en allianse som åpenbart har som formål å rasere Fedrelandets kulturinstitusjoner og vansire Hovedstadens urbane kulturlandskap, for så å fylle opp byrommene nede ved

vannkanten med unødvendige, svinedyre og systematisk stygge såkalte ”signalbygg” som ingen vettuge folk har bedt om.

Vi er vitne til en vedvarende maktarroganse, hvor enhver innvending fra publikum avfeies med påstander om angivelige ”demokratiske prosesser”. Dette til tross for at ingen av våre politiske partier har gått til valg på et program som sier at skattebetalernes penger skal brukes til slike destruktive og irreversible rive-/flytte-/bygge-prosjekter som nå skal tvinges igjennom.

Nasjonalgalleriet er allerede dødsdømt, Kunstindustrimuséet, Historisk muséum og Deichmanske bibliotek står for fall, og vikingskipene er det visst om å gjøre å få forvist fra Bygdøy til Bjørvika. Det vil føre for langt her å ramse opp alle de meningsløse prosjektene som våre ”kultur”-politikere er i ferd med å bebyrde oss med. Blant de verste er den skjebne som er påtenkt å vederfares Munch-muséet: En skjebne som skal få form av en absurd konstruksjon ved navn *Lambda*.

***Lambda* – kultokratiets monument over sin egen forfengelighet.**

Ingen liker *Lambda*. Noen føler seg kanskje forpliktet til å hevde noe annet? Ikke tro dem! Alle mener — nei *vet* — at *Lambda* er et gespenst så stygt at det halve kunne vært nok, som de sier i Østfold. Så heslig at det utfordrer vår estetiske fatteevne. Men estetikken er ikke det viktigste her. Hovedproblemet er hele prosjektets meningsløshet. Et slikt skrekkinnjagende arkitektonisk uttrykk kan ikke vurderes isolert fra den prosessen som har ligget forut for den situasjonen som vi står overfor idag. Det har vært en prosess som, lik et førerløst tog som er kommet i drift, ruller frem med et ustoppelig momentum og en ubønhørlig egendynamikk. Det er en prosess som har hatt sitt utspring i vårt særnorske *lokaliserings*-syndrom. Norge er lokaliseringsdebattenes hjemland. Hos oss er dette noe av en politikkens jernlov, som alltid manifesterer seg når store (og helst søkkdyre) offentlige prosjekter skal realiseres. Da dukker lokaliseringsdebatten opp — den faste gjenganger i skjæringspunktet mellom nasjonsbyggingsprosjektet og distriktpolitikken.

Vi har vært vitne til et selsomt skuespill, iscenesatt for å håndtere spørsmålet om Munch-muséets lokalisering. Det er et spørsmål som egentlig aldri burde vært reist — svaret har vært gitt helt siden museumsbygningen kom på plass i 1963.

Munch-muséet — et selvskrevent ankerfeste for kulturklyngen på Tøyen

Ta en tur til Tøyen (noen få minutter med T-banen) og unn deg et besøk i det nærmiljøet som Munch-muséet er slik en veltilpasset del av. Kast gjerne et kritisk blick på selve museumsbygningen: Vel ikke blant hovedstadens mest imponerende byggverk, snarere et typisk eksempel på den fantasiløst snusfornuftige arkitekturen som dominerte motebildet dengang, jfr. blant annet lavblokkene på universitetskomplekset på Blindern. Og som man senere skulle erfare, en bygning beheftet med visse sikkerhetsmessige ufullkommenheter. Likevel, i hovedsak et vellykket anlegg. En verdifull tilvekst til vårt urbane kulturlandskap, og ikke minst en ytterst velvalgt *plassering*. Her har man hatt tomtegrunn og plass nok til det som måtte melde seg av utvidelses-, nybyggings- eller ombyggings-behov — endog plass nok til å møte parkeringsbehovet. Her vil det kunne utvides i høyden såvel som i bredden, uten å skjemme omgivelsene. En i utgangspunktet grei beliggenhet med hensyn til offentlige kommunikasjoner ble tilnærmet idéell da T-banen ble satt i drift i 1966. Med sin nærhet til de naturvitenskapelige muséene (Botanisk, Geologisk og Zoologisk) i og ved Tøyen-parken, er Munch-muséet en del av en ”kultur-klynge” som har beriket hele bydelen, samtidig som det gjennom innpå et halvt hundre år har utviklet sin egen, distinkte identitet.

Godt nok, skulle man tro — for Edvard Munch og hans verker såvel som for byen og dens borgere.

Ikke desto mindre har sterke krefter gjennom de siste 20 år ivret uopphørlig for sitt krav om at Munch-muséet må flyttes. Noen fornuftig hensikt har vært vanskelig å spore. I mange år ble flyttekravet søkt begrunnet med et angivelig presserende behov for å fylle opp Vestbane-tomten med nybygg og ny virksomhet, etter at den gamle jernbanestasjonen (med sine fredede bygninger) ble nedlagt på slutten av 1980-tallet. Dette ble til slutt for dumt, og i november 2005 besluttet de kommunale myndigheter å skrinlegge planene om flytting av muséet til Vestbanen. Samtidig ble det (som følge av ”Skrik”-ranet året i forveien) iverksatt store og kostbare ombyggingsarbeider for å bedre sikkerheten i muséets eksisterende lokaler. Dermed kunne noen hver med god grunn anta at flyttespøkelset var avlivet for godt og at Munch-muséet skulle få lov til å bli værende på Tøyen.

En fjorten etasjers gapestokk i Bjørvika

Men som vi vet, skulle utviklingen ta en annen vending. Den 28. mai 2008 la daværende kulturminister Trond Giske sammen med daværende byrådsleder Erling Lae og hovedstadens kulturbyråd Torger Ødegaard frem sin oppsiktsvekkende ”kulturkabal” for lokalisering av en rekke av byens og landets kulturinstitusjoner, hvorav bl.a. Munch-muséet skulle havne i Bjørvika. Atter en gang skulle Munch bli en kasteball og kulturpolitisk alibi for klåfingrede og historieløse operatørers forfengelige forsett om å fylle igjen byrommene nede ved vannkanten med kostbar bygningsmasse av tvilsom eksistensberettigelse. Og fanden spare, her skal milliardene rulle! Slik det ser ut i skrivende stund, blir resultatet at Edvard Munchs skaperverk for fremtiden skal stilles til skue i en fjorten etasjers gapestokk i et goldt og ugjestmildt nærmiljø.

Munch-muséet — et offer på meningsløshetens alter

Hvordan denne prosessen er blitt styrt — eller har fått utvikle seg — i de kommunale irrganger, er en gåte. Det som skjer, kommer iallfall ikke som følge av noe folkekrav. Noen må likevel ha tenkt at dersom byen først skal skjemme seg ut, så kan man like godt gjøre det til gagns. Dermed er vi fremme ved *fortellingen om Lambda* — en saga som maner frem dystopiske visjoner. En saga så utrolig at det fortsatt er vanskelig å forestille seg at den kan bli realisert. Men dét er øyensynlig meningen (og for godt mål skal man like godt la Stenersen-muséet gå med i dragsuget — synergi er jo tidens løsen...).

Byrådsleder Stian Berger Røsland er ikke arkitekt. Dette monsteret er ikke hans skaperverk. Men Røsland & Co. tror øyensynlig at fordi noe ”er blitt bestemt”, kan det ikke omgjøres. Vet de ikke at *omkamp* nettopp er demokratiets vesen? Kjenner de ikke *Fjellvettlovens* § 8 — at det er ingen skam å snu? For de mange av oss som faktisk er litt glad i denne rare byen vår, kan våre ansvarlige myndigheters opptreden i denne saken vanskelig fremstå som annet enn halsløs vandalisme.

- Odd Gunnar Skagestad (f. 1944) arbeider til daglig i UD. Han er en aktiv skribent og samfunnsdebattant, og har tidligere hatt artikler i bl.a. Samtiden, Nytt Norsk Tidsskrift og Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift.